

J. E. Bogomil:

Hrvatski praznik.

Dot je zanesla Martančevega očeta v Zagreb. Ne gola radovednost, ampak kupčijski opravki so ga spravili dol. Bilo je ravno koncem avgusta. Par dni se je mož pomudil, potem ga je pa začelo spet vleči nazaj [na ljubi dom, v malo poznanu Puštal, kjer izdeluje vsakovrstne glavnike.

»Ne, nikamor še ne boste šli!« se mu je pa odločno postavil hrvatski trgovec.

Oče Martanec ga je čudno pogledal. Zakaj mu brani? Odkod to čudno vedenje?

»Zato, ker bi imel greh, če bi vas pustil zdaj domov,« je zatrdil Hrvat.

»Greh? No, no, no!«

»Greh, da! Jutri je sveti Štefan, naš praznik. Vi morate biti naš gost!«

Martanec se po tem ni več mnogo branil.

Kako se mu je takrat godilo, je rad pozneje pravil.

V krasnih narodnih nošah je prihajal hrvatski narod ob dopoldanskih urah v Zagreb. Vse delo je počivalo, dasi je bil delavnik. Čudno to za Martanca, Slovenca! Pri nas komaj vemo za ime kralja Štefana; tam pa tako praznovanje!

Popoldne ga je pa povabil hrvatski trgovec, naj gre z njim na sprehod. Šli so s trgovčevno družino ven iz mesta, v prijazen gozdiček. In tam spet — nenavadni prizori! Celega vola — pobitega seveda — so napeli na velikanski drog. Pod njim so pa zakurili ogenj in pekli meso kar na prostem. Mogočen seljak je sedel in vrtil drog, da se je meso od [vseh strani lepo opeklo. Nekaj njegovih tovarišev je pa brusilo nože. Spretno so rezali pečeno meso in ga nosili na mize. Tam so meso prodajali narodu, ki ga je trumoma kupoval in použival s slastjo.

Pri manjših ognjih so pa na enak način pekli janjce (koštrune).

Oglasila so se tudi mlada grla in zapela pesem, prelepo hrvatsko narodno pesem. In za njo še mnogo mnogo drugo, da so šele pozno v noč zamrli zadnji glasovi. Celó plesali so, a plesali znani hrvatski narodni ples, ki mu pravijo »kôlo«. To je pa vse nekaj drugega ko naše divjaško norenje po krčmah.

Oče Martanec je potem doma večkrat pravil:

»In pri vsem, kar sem pri tisti slovesnosti doli videl, nisem opazil niti najmanjše nerodnosti in nerednosti. Nobene sirovosti in razuzdanosti! Vse se je vršilo resnobno, zares praznično. Marsikaj sem že pozabil, kar sem doživel, tega pa, kar sem takrat videl med Hrvati, ne bom nikoli pozabil.«

Hrvatski praznik,

